

УДК 338.48:332.14

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-2-235

Ю.Й. Любаров

<https://orcid.org/0000-0001-7202-9070>

yositch@gmail.com

Миколаївська міська рада

НАПРЯМКИ Й БАР'ЄРИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

В статті встановлено, що ключовими завданнями програми розвитку туристичної сфери регіону мають бути такі: реалізація концепції сталого розвитку туристичної сфери регіону; обґрунтування ключових напрямів діяльності органів регіональної влади та місцевого самоврядування щодо регулювання процесів розвитку туристичної сфери; створення в регіоні сучасного цивілізованого конкурентного туристичного ринку на засадах стимулювання конкуренції, поглиблення спеціалізації, забезпечення інтеграційних процесів у діяльності суб'єктів туристичної індустрії; стимулювання в регіоні внутрішнього й в'їзного туризму; упорядкування відносин та вирішення проблемних питань у сфері власності у туристичній сфері із оглядом на специфіку туристичної діяльності в регіоні; розробка й просування нових регіональних туристичних продуктів, що дасть змогу швидко підсилити конкурентні позиції регіону на національному та міжнародному рівнях; запровадження на туристичному ринку регіону нових технологій надання туристичних послуг; розробка та реалізація маркетингових заходів, зокрема активної рекламної кампанії по залученню туристичних потоків, формування іміджу регіону як дружнього для туристів; стимулювання наукових досліджень у сфері туризму із залученням потенціалу наукових та освітніх установ регіону.

Ключові слова: туризм, інтеграція, потенціал, регіони, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Туризм є не лише сектором сфери послуг, але й самостійною сферою й видом економічної діяльності. Сфера туризму є сукупністю засобів розміщення, транспортних засобів й систем, організацій харчування, розваг, культурно-пізнавального, бізнесового, релаксаційно-оздоровчого, спортивного й ін. спрямування, туристичних

операторів й агентів, екскурсійних організацій тощо.

Туристична сфера характеризується низкою специфічних особливостей, зокрема: підприємства туристичної індустрії розташовуються відповідно до ресурсної орієнтації; спостерігається сезонність споживання більшості туристичних продуктів; ставляться доволі високі вимоги до рівня обслуговування, розвитку соціальної й туристичної інфраструктури, інформаційного забезпечення; туристична сфера є потужним джерелом надходжень валютних цінностей за рахунок залучення міжнародних тур потоків; туристична сфера формує потужний внутрішній потенціал регіонального розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Стимулювання розвитку туристичної сфери, залучення у цей процес приватних інвестицій, вимагає державної підтримки й забезпечення розвитку інфраструктури, яка багато в чому впливає на вартісні та якісні показники туристичних послуг, їх доступність, а також на формування іміджу приймаючої країни, регіону та окремої території. Розвиток індустрії туризму тісно пов'язаний із суспільно-політичним, виробничо-господарським, соціокультурним й екологічним станом регіону, Цей стан може стимулювати або стримувати туристичні потоки у регіон. Тому проблема напрямків й бар'єрів регіонального розвитку туристичної індустрії давно досліджується вітчизняними та закордонними фахівцями. Регіональним розвитком туристичної індустрії займаються такі науковці, як Абрамов В. В. [1], Бойко М.Г. [2], Гакова М.В. [3], Данильчук В. Ф. [4], Кушнір І.В. [5], Лагодієнко В.В. [6], Ляшкевич П. [7], Михайліченко Г.І. [8], Новіков В.С. [9], Писаревський І. М. [10] та інші. Проте велика кількість проблем стосовно напрямків та бар'єрів регіонального розвитку туристичної індустрії ще вимагають максимально детального дослідження.

Формулювання цілей статті полягає у дослідженні ймовірних напрямків й бар'єрів регіонального розвитку туристичної індустрії

Виклад основного матеріалу досліджень. У процесах управління туристичною сферою застосовуються різноманітні підходи й інструменти регулювання й координації туристичної діяльності. Для туристичної сфери характерні високі темпи росту – приріст ВВП за період 2018-2019 рр. склав 38 % у фактичних цінах. Втім, сьогодні частка туристичної сфери у ВВП України становить лише 0,87 %.

Сектор в'їзного туризму є дуже перспективним напрямком експорту послуг. Розвиток цього сектору в важливим завданням масштабу національної економіки. Він вимагає зусиль багатьох сфер й секторів господарства країни, всебічної підтримки й регулювання як на

загальнодержавному рівні, так і на рівні регіонів.

Зовнішні фактори не піддаються якому-небудь впливу й регулюванню як на рівні держави, так і на рівні приймаючого регіону. Внутрішні ж фактори можна змінити й адаптувати до потреб залучення в'їзного потоку туристів.

Прогресивний розвиток туристичної сфери регіону відбуватиметься лише за умов належного маркетингового супроводження, фінансування, а також державної підтримки.

Туристично-рекреаційні ресурси регіону - це сукупність всіх ресурсів території, як природних, так і штучно створених, які допомагають здійснювати туристично-рекреаційну діяльність в регіоні, тобто реалізувати функції туристичної сфери, зокрема: рекреаційну, соціокультурну й економічну (господарську).

Туристичні та рекреаційні ресурси є тісно пов'язаними поняттями, оскільки туристична та рекреаційна сфери багато у чому перетинаються. Однак, вони можуть працювати відокремлено. Тому, ми вважаємо, що слід говорити про туристично-рекреаційні ресурси регіону. Водночас, недоцільно вишукувати принципові відмінності між туристичною й рекреаційною сферами регіону. Вони є дійсно спорідненими, співіснують на одній території, є взаємозалежними й взаємодоповнюючими. Туристична сфера є пізнавально-орієнтованою складовою рекреаційної сфери.

Складові туристично-рекреаційного ресурсного потенціалу регіону показані на рис. 1.

Туристична сфера регіону має багатофункціональну природу. Кожна з виконуваних нею функцій має важливе значення та відіграє певну роль у розвитку людського капіталу. Власне, сталий розвиток людського капіталу також є системоутворюючою функцією туристичної сфери регіону. Вона є кінцевою метою реалізації всіх інших функцій. Туристична сфера регіону виконує важливу функцію сталого розвитку людського капіталу у процесі надання-споживання туристично-рекреаційних послуг, обслуговування туристів та відпочиваючих, як кінцевих споживачів. Туристична сфера також є складовою соціальної сфери регіону й надає специфічні соціальні послуги. А отже, сфера послуг та туристична сфера мають багато чого спільного у загальних питаннях управління й регулювання.

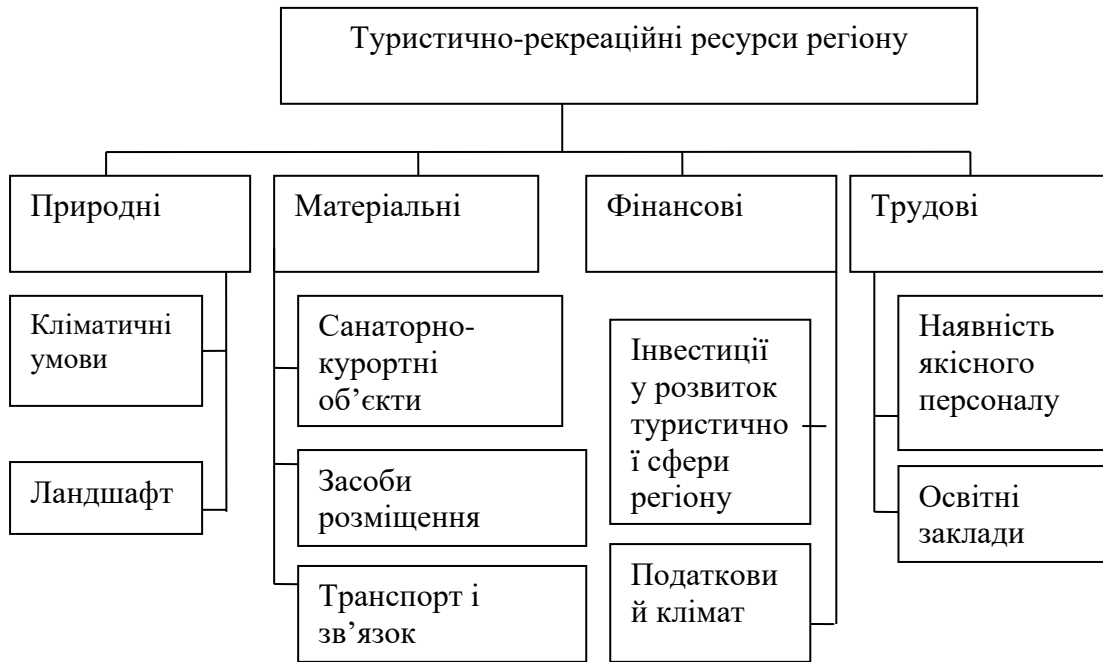

Рис. 1. Складові туристично-рекреаційних ресурсів регіону

Туристична сфера регіону функціонує у певному інституційному середовищі, яке робить суттєвий вплив на формування й реалізацію ресурсного потенціалу туристичної сфери регіонального господарства. Тому необхідно виявляти ті функціональні сфери інституційної системи, які є недостатньо розвиненими у регіонах та обмежують ефективне використання туристично-рекреаційного потенціалу й розвиток туризму в регіоні.

Інститут є сукупністю формальних й неформальних правил й процедур, застосовуваних до їх порушників санкцій, різноманітних організаційних форм, що мають забезпечити баланс інтересів суб'єктів господарювання, держави та населення, як у національній, так і у регіональній економіці.

Правила, процедури, санкції та організаційні форми, як змістовна сутність економічних інститутів, втілена у різних документах (закони, положення інструкції тощо), визначають їх вплив на туристичну сферу регіону та ефективне використання туристично-рекреаційного потенціалу території.

Одним з головних елементів туристичної сфери регіону є інфраструктура. Туристична інфраструктура регіону є комплексом бізнес-суб'єктів туристичної індустрії, а також взаємопов'язаних із нею підприємств й організацій, які забезпечують матеріально-технічні й соціокультурні умови розширеного відтворення турпродукту.

Інфраструктура туристичної сфери являє собою складний

трьохрівневий комплекс, до складу якого входить виробнича інфраструктура, підприємства й організації забезпечення туристичної діяльності, а також підприємства туристичної індустрії, зокрема: готельна інфраструктура; інфраструктура туристичних операторів; транспортна інфраструктура; освітня інфраструктура; інформаційно-комунікаційна інфраструктура; наукова інфраструктура; виробництво спеціалізованих товарів для туристів; спеціалізована торговельна інфраструктура.

Комплексний розвиток регіональної туристичної інфраструктури є специфічною діяльністю із реалізації практичних заходів для забезпечення збалансованого, узгодженого й системного розвитку її складових елементів, формування привабливого інвестиційного клімату у туристичній сфері регіону, підвищення її конкурентних позицій, координації регулюючих впливів державних органів влади й місцевого самоврядування та приватних бізнес-структур, подолання територіальних диспропорцій та бар'єрів розвитку, забезпечення оптимального використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону.

Існує тісний зв'язок між рівнем розвитку елементів інфраструктури та розміром в'їзного туристичного потоку. Тому необхідно долати існуючі бар'єри й територіальні диспропорції у розміщенні елементів туристичної інфраструктури, забезпечувати збалансований й узгоджений розвиток всіх складових інфраструктури, а також й формування у регіонах мережових туристичних структур, що дають змогу концентрувати зусилля державних органів влади й підприємців на оптимальному використанні регіональних туристично-рекреаційних ресурсів для зростання внутрішньорегіональних й в'їзних туристичних потоків й збільшення рівня доходів від туристичної сфери регіону. Таке співробітництво має ґрунтуватися на консолідації інтересів, ресурсів, координації спільних зусиль й розвитку партнерських відносин влади та бізнесу.

Переважає більшість з наявних бар'єрів на шляху розвитку регіональної індустрії туризму системи пов'язана із недостатнім рівнем розвитку як загальної, так і спеціалізованої туристичної інфраструктури. Зокрема, слід виділити такі недоліки:

- недостатня кількість якісних засобів розміщення туристів із сучасним рівнем комфорту та обслуговування;
- порівняно висока вартість туристичних послуг;
- недостатня матеріально-технічна оснащеність і пропускна спроможність об'єктів туристичної інфраструктури.

Для подолання цих бар'єрів необхідно прикладати зусилля у напрямку:

- формування та впровадження організаційно-економічних механізмів по залученню інвестицій у туристичну інфраструктуру регіону;
- підвищення кількості та якості об'єктів туристичної інфраструктури регіону;
- підвищення привабливості та конкурентоспроможності туристичного продукту регіону;
- збільшення потоку туристів, залучення повторних потоків туристів;
- забезпечення високої ефективності діяльності бізнес-суб'єктів туристичної інфраструктури.

Туристична система визначає принципи формування та надання споживачам комплексної послуги, яка повинна охоплювати витрати на розміщення, харчування, транспорт, розваги й оздоровлення туристів у необхідній їм пропорції. Виробництво туристичних товарів й послуг має відбуватися із урахуванням високих вимог до оточуючого середовища та матеріально-технічної бази туристичної діяльності.

Для основних і додаткових туристичних товарів й послуг матеріально-технічна база є обов'язковою умовою, яка взагалі робить споживання турпродукту можливим. Тому діяльність щодо формування, підтримки й розвитку матеріально-технічної бази регіонального туризму стимулює розвиток виробництва й реалізації супутніх товарів і послуг, а тому вона також є важливою структурною складовою туристичної системи регіону.

Держави, що активно стимулюють розвиток туризму, намагаються отримати від цього процесу максимальний економічний ефект. Це, у свою чергу, вимагає формування державної та регіональної туристичної політики, яка є складовою соціально-економічної політики. Туристична політика є сукупністю форм, методів й напрямків регулюючого впливу держави на туристичну сферу для реалізації конкретно визначених цілей соціально-економічного розвитку (рис. 2).

Для розвитку туристичної сфери господарства України регіональний рівень діяльності та регулювання й має першочергове значення. На рівні регіонів здійснюються конкретні кроки по створенню нових та покращенню існуючих туристичних комплексів й продуктів, диверсифікації туристичного бізнесу. На рівні регіонів відбувається залучення інвестицій у конкретні проекти й підприємства, здійснюється

стимулювання підприємницької активності у туристичній сфері.

Рис. 2. Складові стратегії розвитку туристичної сфери в регіоні

Підвищення значущості регіонів у розвитку туристичного бізнесу зумовлено об'єктивними причинами, пов'язаними із розміщенням галузевих підприємств й організацій. Окрім цього політика децентралізації влади є одним з пріоритетних напрямків державної політики.

Досвід розвитку регіональних комплексів свідчить, що дієві моделі формування концепції розвитку туристичної сфери регіону повинні володіти такими ознаками:

1. Базисом їх формування мають бути науково обґрунтовані пріоритети розвитку соціально-економічної системи регіону, а також структурної політики у туристичній сфері.

2. Для забезпечення успішної реалізації визначеної системи пріоритетів розвитку туристичної системи регіону у цих моделях слід визначити та обґрунтувати конкретні схеми побудови організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу регіону. При

цьому, можна говорити про різні принципові настанови формування регіональної туристичної політики.

Процес створення й реалізації регіональної туристичної політики може бути організований із використанням двох управлінських підходів: системного й сценарного.

Системний підхід до управління дає можливість представити регіональну туристичну політику як сукупність потенційних та реалізованих можливостей розвитку туризму в регіоні на засадах ефективного використання туристично-рекреаційних ресурсів території (рис. 3).

Всі складові регіональної туристичної політики включені у процес формування й реалізації регіонального туристичного продукту, який спрямовується по обґрунтованих та визначених напрямках. Ці напрямки формуються на засадах відповідної концепції розвитку туристичної сфери регіону, яка повинна враховувати перспективи розбудови її структури та інфраструктури, а також завдання досягнення ідеального стану.

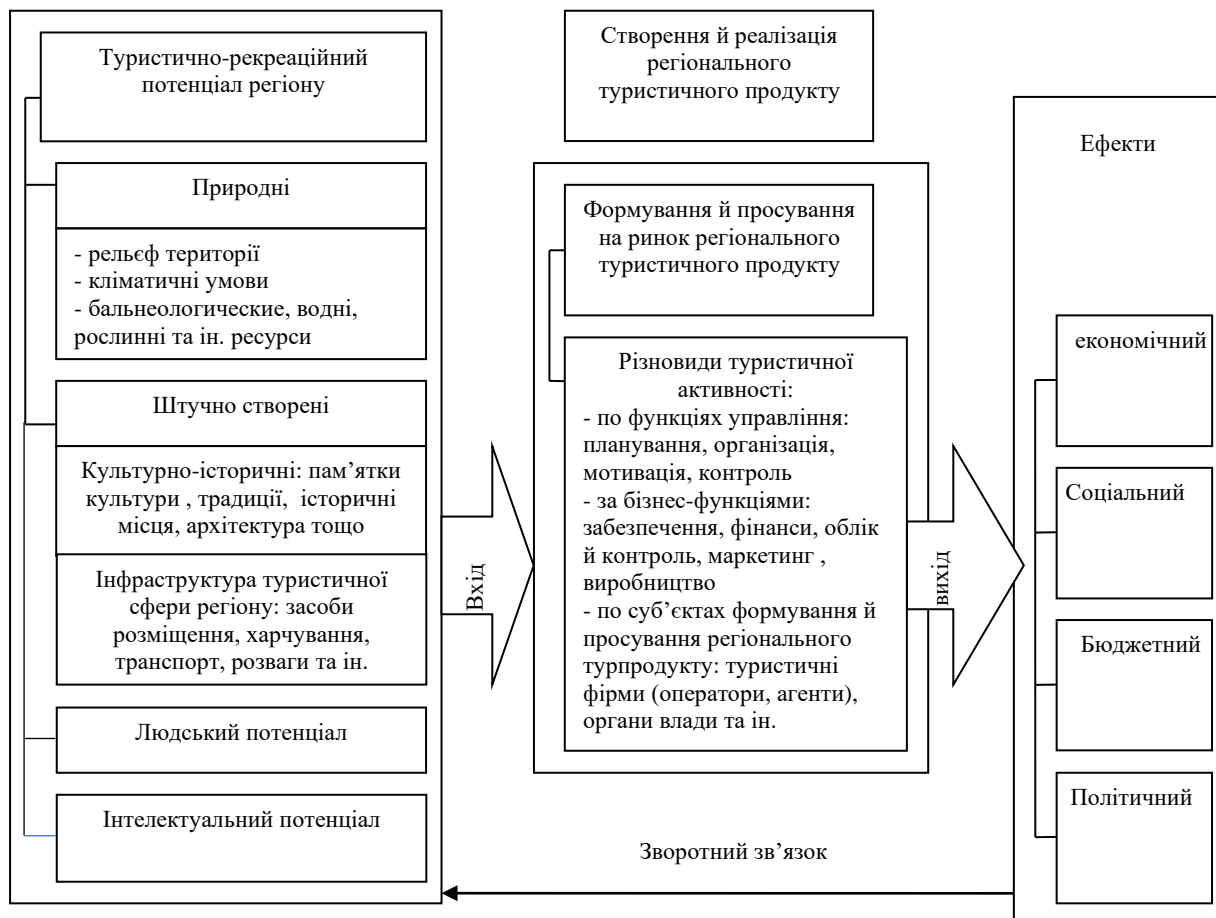

Рис. 3. Формування регіональної туристичної політики на засадах системного підходу

Сценарний підхід до розробки та реалізації туристичної політики регіону передбачає, що на початковому етапі, ґрунтуючись на результатах економічної діагностики розвитку туристичної сфери регіону, здійснюється обґрунтований вибір типу основної стратегії структурних трансформацій туристичного комплексу регіону, якій має відповідати регіональна політика розвитку туризму. Другий етап передбачає встановлення базових завдань, визначення сутності й принципів формування регіональної туристичної політики (рис. 4). Сценарний підхід передбачає, що в умовах ризику й невизначеності сучасної ситуації на туристичному ринку, формування моделі стратегічного розвитку туристичної сфери регіону повинне відбуватися на засадах врахування об'єктивних передумов й прогнозування її розвитку. Це дасть змогу використати весь арсенал методів регулювання для стимулювання розвитку туристичної сфери регіону у передбаченому стратегією напрямку.

Рис. 4. Розробка регіональної туристичної політики із використанням сценарного підходу

Концепція регіональної туристичної політики повинна бути науково обґрунтованою й містити такі елементи:

- наукове обґрунтування концепції розвитку туристичної сфери регіону на стратегічну перспективу, яка узгоджує комплекс пріоритетів розвитку регіональної туристичної індустрії із напрямками регіональної структурної політики;

- ключові напрями реалізації регіональної туристичної політики, що формують умови реалізації концепції розвитку туристичної сфери. На цих засадах формулюються пропозиції щодо стимулювання розвитку туристичної індустрії та діяльності в регіоні.

Конкретними формами втілення концепції регіональної туристичної політики є: державні та регіональні програми розвитку туристичної сфери, інші різноманітні цільові програми, інвестиційні програми та ін.

Вагомою передумовою завершеності циклу стратегічного управління розвитком туристичної сфери регіону є перманентна діагностика ефективності цього процесу, що структурно складається з економічної, соціальної й бюджетної компонент.

Українські південні райони є найважливішими джерелами агропродовольчої продукції, мають сировинну орієнтацію регіонального господарства. Економіка областей Південного регіону вимагає диверсифікації й активізації розвитку сервісної сфери, зокрема туристичної індустрії.

У Миколаївській області є численні підприємства, організації й об'єкти, спроможні приймати, розмішувати й обслуговувати численних туристів. Більшість з них орієнтована на літній відпочинок. Водночас, є суттєві слабкі сторони регіональної туристичної сфери, зокрема:

– недостатня якість, зручність й впорядкованість транспортного обслуговування для поїздки у туристичні дестинації регіону;

– високий рівень витрат на облаштування об'єктів розміщення туристів;

– неоптимальне співвідношення рівня цін та якості місць розміщення, що робить їх неконкурентоспроможними порівняно із іноземними курортами;

– порівняно короткий курортний сезон, який триває 2,5 місяці;

– віддання переваги курортній сфері та недостатня увага до розвитку інших секторів туризму, зокрема зеленого, спортивного, культурного, етнічного туризму тощо;

– низький рівень розвитку інфраструктурного забезпечення туристичної сфери, зокрема низька якість доріг в регіоні та облаштування магістралей пришляховими об'єктами, зокрема санвузлами;

– низький рівень контролю місць громадського харчування,

недостатня кількість об'єктів харчування відомих брендів;

- низький рівень інформаційного забезпечення й рекламування діяльності культурних об'єктів регіону;
- відсутність чіткого позиціонування туристичної сфери регіону на вітчизняному й міжнародному туристичному ринку.

На території Південного регіону та, зокрема, Миколаївської області, існує багато унікальних природних об'єктів, які потенційно можуть стати об'єктами уваги туристів. Однак у цей час далеко не всі вони активно використовуються. Це також стримує входження туристичної сфери регіону у світовий й український туристичний простір.

Основними факторами, що сприятимуть інтеграції туристичної сфери регіону до світового простору є такі:

- активний розвиток міжнародних соціокультурних, науково-технічних, господарських та інших зв'язків регіону;
- збільшення реальних доходів й купівельної спроможності населення;
- підвищення вільного часу населення регіону;
- залучення інвестицій підприємствами й організаціями регіону.

У процесі стратегічного управління розвитком туристичної сфери регіону приймають участь всі рівні й підрозділи органів державної влади та місцевого самоврядування.

Головною метою регіональної туристичної політики є розвиток конкурентоспроможної туристичної сфери регіону, спроможної розробити та запропонувати національному та світовому ринку унікальний турпродукт високої якості.

Метою другого порядку є динамічний розвиток внутрішньо регіонального й в'їзного туризму.

Туристична стратегія областей Південного регіону потребує постійного удосконалення. Повинна чітко простежуватися її стратегічна спрямованість.

Південь України традиційно виступає туристично-рекреаційним регіоном, який спеціалізується на пляжному виді туризму, наданні послуг із санаторно-курортного відпочинку, екскурсіях й спортивному туризмі.

Програмні документи розвитку туристичної сфери регіону повинні передбачати формування такої її структури, яка забезпечить взаємопов'язаність всіх об'єктів у єдиному комплексі (засобів розміщення, об'єктів харчування, підприємств торгівлі, розваг, рекреації й оздоровлення тощо). Програма стратегічного розвитку туристичної сфери регіон у має бути визначальним документом з точки зору встановлення

параметрів, орієнтирів розвитку й складових структурних елементів туристичної сфери регіону у відповідності із стратегічним баченням. Вона також має визначати склад методів й конкретних інструментів реалізації поставлених завдань .

Висновки. Ключовими завданнями програми розвитку туристичної сфери регіону мають бути такі: реалізація концепції сталого розвитку туристичної сфери регіону як екологічно безпечної форми використання природних і соціокультурних ресурсів регіону; обґрунтування ключових напрямів діяльності органів регіональної влади та місцевого самоврядування щодо регулювання процесів використання туристично-рекреаційних ресурсів регіону та розвитку туристичної сфери; створення в регіоні сучасного цивілізованого конкурентного туристичного ринку на засадах стимулювання конкурентного змагання, поглиблення спеціалізації, забезпечення інтеграційних процесів у діяльності суб'єктів туристичної індустрії; стимулювання в регіоні внутрішнього й в'їзного туризму; упорядкування відносин та вирішення проблемних питань у сфері власності у туристичній сфері із оглядом на специфіку туристичної діяльності в регіоні; забезпечення розвитку матеріально-технічної бази туристичної діяльності в регіоні, зокрема засобів розміщення й інфраструктурних об'єктів, за рахунок залучення інвесторів для реконструкції, модернізації й нового будівництва об'єктів туристичної індустрії; розробка й просування нових регіональних туристичних продуктів, що дасть змогу швидко підсилити конкурентні позиції регіону на національному та міжнародному рівнях; запровадження на туристичному ринку регіону нових технологій надання туристичних послуг; розробка та реалізація маркетингових заходів, зокрема активної рекламної кампанії по залученню туристичних потоків, формування іміджу регіону як дружнього для туристів; стимулювання наукових досліджень у сфері туризму із залученням потенціалу наукових та освітніх установ регіону.

Вказані напрямки актуальні для всіх областей Південного регіону – Одеської, Миколаївської та Херсонської.

Практична реалізація вказаних програмних напрямків дозволить південним областям: підвищити конкурентні позиції та отримати переваги як на українському, так і на міжнародному туристичному ринку, завоювати та зміцнити статус регіону як національного туристичного центру; забезпечити зростання економічних показників розвитку туристичної сфери в регіоні; підвищити доходи бізнес-суб'єктів туристичної сфери, підприємств розміщення й оздоровлення, тур фірм, транспортних й інших

підприємств й організацій сфери приймання й обслуговування туристичних потоків; підвищити обсяг надходжень податків у бюджети всіх рівнів; залучити інвесторів до фінансування проектів розвитку туристичної сфери регіону; забезпечити сприятливі умови для розвитку малого туристичного бізнесу в регіоні.

Бібліографічний список.

1. Абрамов В.В. Історія туризму. Підручник. Х.: ХНАМГ, 2010. 294с.
2. Бойко М.Г. Туристична привабливість України: закономірності формування та орієнтири розвитку. Інвестиції: практика та досвід. 2009. №16. С. 34.
3. Гакова М.В. Концептуальні підходи до управління персоналом підприємств готельно-ресторанного господарства Електронний ресурс. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки: зб. наук. пр. Полтав. ун-т екон. і торгівлі. Полтава. 2014. № 4 (66).
4. Данильчук В. Ф. Розвиток ринку туристичних послуг в умовах промислових регіонів України. Вісник ДІТБ. 2011. №15. С. 283–290.
5. Кушнир І.В. Инновационный менеджмент Теория инновационного развития Шумпетера [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.be5.biz/ekonomika/i013/04.htm>
6. Лагодієнко В.В., Довгаль О.В. Чинники економічного зростання регіонів в умовах диспропорційності. «Актуальні проблеми інноваційної економіки» науковий журнал. - № 3. – 2018. – С. 15-21.
7. Ляшкевич П. Туризм в Україні: Сучасний стан та пріоритети розвитку Освіта України. 2014. №85. - С. 178.
8. Михайліченко Г.І. Інноваційний розвиток туристичних підприємств: напрями змін та фактори впливу / Г.І. Михайліченко // Економіка. Управління. Інновації. – 2012. – №1 (7).
9. Новиков В.С. Инновации в туризме: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. М.: Издательский центр "Академия", 2007. 208 с.
10. Писаревський І.М. Туризм як національний пріоритет. Монографія. Х.: ХНАМГ, 2010. – 284 с.

References.

1. Abramov V. V. Istoriia turyzmu. [History of tourism]. *Textbook*. H. : KNAMG, 2010. 294p.
2. Boiko M.H. Turystychna pryvablyvist Ukrainy: zakonomirnosti formuvannia ta oriientyry rozvytku. [Ukraine Tourist attraction: patterns

forming and benchmarks], *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 16, pp. 34

3. Hakova M.V. Kontseptualni pidkhody do upravlinnia personalom pidpriemstv hotelno-restorannoho hospodarstva. [Conceptual approaches to personnel management of hotel and restaurant enterprises]. Electronic resource. *Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences: Coll. Science*. University of Economics and trade. Poltava. 2014. № 4 (66).

4. Danylchuk V. F. Rozvytok rynku turystychnykh posluh v umovakh promyslovykh rehioniv Ukrainy. [Development of the market of tourist services in the conditions of industrial regions of Ukraine]. *DITB Bulletin*. 2011. №15. Pp. 283–290.

5. Kushnyr Y.V. Innovatsyonnij menedzhment. Teoryia ynnovatsyonnoho razvytyia Shumpeter. [Innovative Management Theory Innovatively development of Schumpeter], [Online], available at: <http://www.be5.biz/ekonomika/i013/04.htm>.

6. Lagodiienko V.V., Dovgal O.V. Chynnyky ekonomichnoho zrostannya rehioniv v umovakh dysproportsiynosti [Factors of economic growth of regions in the conditions of disproportion]. "Actual problems of innovative economy" scientific journal. № 3. 2018. pp. 15-21.

7. Liashkevych P. Turyzm v Ukraini: Suchasnyi stan ta prioritytety rozvytku. [Tourism in Ukraine: Current state and development priorities]. *Education of Ukraine*. 2014. №85. P. 178.

8. Mykhailichenko H.I. Innovatsiinyi rozvytok turys tychnykh pidpriemstv: napriamy zmin ta faktory vplyvu. [Innovative development of tourism enterprises: trends and factors influencing changes], *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*, Kyiv, Ukraine 2012.

9. Novykov, B.C. Ynnovatsyy v turyzme [Innovations in Tourism], Yzdatel'skyj tsentr Akademyia, Moscow, Russia. 2007.

10. Pysarevskyi I. M. Turyzm yak natsionalnyi priorityt. [Tourism as a national priority]. Monograph. Н .: KNAMG, 2010. 284 s.

Ю.Й. Любаров. Направления и барьеры регионального развития туристической индустрии. В процессе научно-технического прогресса, активного инновационного развития экономики, сфера услуг играет все более важную роль в мировой, национальной и региональной экономике. Это обусловлено следующими факторами: высокий уровень рентабельности и ликвидности услуг; сравнительно невысокая материало- и энергоёмкость; быстрое получение оплаты за предоставленные услуги.

Особенностью сферы услуг является неразрывность и

одновременность процессов их производства и потребления. Процесс производства и доведение материальной продукции к потребителю включает набор этапов и процедур: производство - хранение - продажа - потребление.

В процессе оказания услуг отсутствует стадия хранения. К тому же ее реализация и место предоставления могут быть как привязаны к этапам производства и потребления, так и отдаленные от них.

Ключевые слова: туризм, интеграция, потенциал, регионы, конкурентоспособность.

Yu. Y. Lyubarov. Directions and barriers of regional development of the tourism industry. In the process of scientific and technological progress, active innovative development of the economy, the service sector plays an increasingly important role in the global, national and regional economy. This is due to the following factors: high level of profitability and liquidity of services; relatively low material and energy consumption; quick payment for services rendered.

The peculiarity of the service sector is the continuity and simultaneity of the processes of their production and consumption. The process of production and delivery of material products to the consumer includes a set of stages and procedures: production - storage - sale - consumption.

There is no storage stage in the process of providing services. In addition, its implementation and location can be both tied to the stages of production and consumption, and remote from them.

The practical implementation of the program areas will allow the southern regions to: increase competitive positions and gain advantages in both the Ukrainian and international tourism markets, gain and strengthen the status of the region as a national tourist center; to ensure the growth of economic indicators of tourism development in the region; to increase the income of business entities in the field of tourism, accommodation and health facilities, tour companies, transport and other enterprises and organizations in the field of reception and maintenance of tourist flows; increase the amount of tax revenues in the budgets of all levels; to attract investors to finance tourism development projects in the region; provide favorable conditions for the development of small tourism business in the region.

Key words: tourism, integration, potential, regions, competitiveness.

Стаття надійшла до редакції: 18.09.2020 р.